

A HÓPALACK

Azt hiszem kevés olyan túranaplót láttam, melyben ne szerepelt volna valamilyen humoros történet formájában a hópalack, vagy védjegyzett nevén termosz. Persze rendesen az a történet vége, hogy a termosz összetörik, kisebb-nagyobb károkat okoz, legnagyobb baj rendesen az értékes tea kárba menetele. Komoly turisták között sokan nem is kedvelik ezt a kényes és drága jószágot, mondván: az öreg bádognakulacs is kitűnően megteszi!

Igaz, hogy a bádognakulacsban télen nagyon hideg, nyáron nagyon meleg az itóka, ez ellen azonban lehet némiképpen védekezni. Tegyük nyáron jó hideg vizet kulacsunkba és aztán nedvesítsük be a kulacs fémhuzatát vízzel és ezt a műveletet ismételjük meg mindannyiszor, ahányszor a huzat kezd kiszáradni. Tudnunk kell ugyanis, hogy minden párolgó folyadék hőt (meleget) von el környezetétől és ezáltal azt hűti. Így például, ha izzadt testünket kis légáramlás éri, kétszeresen hűvösnek érezzük; míg az az embertársunk, aki ugyanakkor száraz testtel áll mellettünk, alig vesz tudomást a szellőről, mert testén nincs folyadék, ami párolgásával őt hűtené. Ezen a tüneményen alapszik a vadevezősök által jólismert csecseskorsó (mezőségi fekete korsó a hivatalos néprajzi neve) hűtőképessége is. Ez a korsó agyagból készül, ami — esetleg emlékezhetünk rá — lyukacsos test. Az agyag edényekre égett máz éppen a lyukacsokat tömi be, mert hiszen az elsősorban főzött étel behatolna a lyukacsokba és onnan soha többé kimosni nem lehetne, ízét-szagát sokáig átadná a következő ételeknek. A csecses korsó falára sem kívül, sem belül nem égetnek mázat, tehát az lyukacsos marad. A beletöltött víz a finom lyukacsokon keresztül elpárolog — persze 4—5 nap is kell, míg a kancsó egész tartalma eltűnik — és párolgásával hűti és üdítően tartja a kőkorsóban már eleve hidegen öntött vizet.

Meleg teát is vihetünk magunkkal és még mindig nem szorultunk termoszra: itt azonban a hőszigetelés elvéhez kell segítségért folyamodnunk. A meleg mint fizikai valami, arról nevezetes, hogy mindenütt ott van ahol nem kéne, de keresve sem lehet előteremteni, ha szükség van rá. Ha ellenben egy-

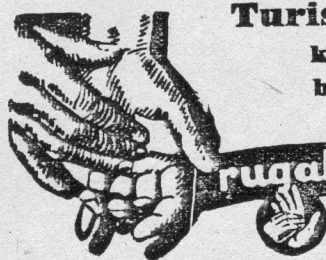
szer megcsiptük, szeretjük fogva is tartani, de sokáig nem engedi magát börtönbe záratni. A melegnek sok börtönét ismerjük: ezek a hőszigetelők; persze nem mindegyik alkalmas a turistának, részint mert igen nehéz anyagok, mint a hamu, részint, mert kicsinyben lehetetlen megoldani a holmi kettős-hármas stb. falazású hőszigeteléseket. A turista hátizsákja tele van tartalékruhákkal. 1—2 kötött ing (talán megfelel pullover helyett?) és egy viharkabát 6—8 órára megfelelő hőszigetelést adhatnak bármely bádognakulacsnak, ha ragaszkodunk a meleg italhoz.

Tulajdonképpen a termosz sem más, mint a hőszigetelés egyik szellemes megoldása. Feltalálója James Dewar angol vegyész (1842—1923). A tudósok már régen tudták, hogy a légüres tér nem vezeti a meleget. Példa erre az izzólámpa, ami légüres belül; az izzólámpa üvegét nem foghatnók meg, mert az izzószál hófoka jóval 1000°-on felül van és az a néhány centiméter, sőt milliméter, ami az izzószálat az üvegtől elválasztja, igazán nem csökkentheti ennyire a meleget, csak úgy, ha a légüres tér nem engedi olajutni az izzószál melegét. Dewar jött arra a gondolatra, hogy kettősfalú edényt készítsen és a két fal közül kiszivattyúzza a levegőt. A hópalack ma is így készül: két egymásba illő, egyforma nyílású edényt készítenek és azt a szájánál összeforrasztják, majd kiszivattyúzzák belőle a levegőt. (Erre szolgál a termoszokon alul az a kis csőr, ami szintén gyakorta letörik.) A termoszok ezüstözése azért fontos, mert a tükröző felület nem csupán a fény sugarakat veri vissza (tükröz), de a hősugarakat is, tehát a hideghez nem enged meleget jutni, a meleget pedig nem engedi elszökni.

Es mindezekhez kellemes termosztörögetéseket kívánok, minél szebb túrákkal kapcsolatosan. (Magsugom, hogy én a kétkulacsos emberek közé tartozom: van egy bádognakulacsom és van — még egy bádognakulacsom, de abban spirituszt viszek a főző készülékhez.)

Magyar Turista Élet
telefonszáma:

13-14-70

Turistáknek az útra

kiseb sérülésekhez a legbiztosabb gyorssebkötés a

rugalmas Kémsaplast

Mozgásban nem gátol. Már 50 fillértől kezdve kapható.

Keressük fel
a világ egyik legnagyobb
természeti csodáját a

**Baradla
barlangot**

Kedvezményes vasuti jegyek
Budapestől-Budapestig barlang-
belépővel 10 és 14 pengőért az
IBUSZ központi menetjegyirodá-
jában Budapest, IV., Vigadó-tér

MAGYAR TURISTA ÉLET 15

VII. évf. 2.

1939. jan. 30.